

Høringsnotat

Høringsnotat vedr. ”Vold i nære relationer hos gravide, kommende og nye forældre – Fagligt grundlag for opsporing og indsatser”

Fagligt grundlag om opsporing af og indsatser målrettet vold i nære relationer hos gravide, kommende og nye forældre har været i høring samt været sendt til orientering med mulighed for at komme med bemærkninger til relevante aktører i perioden den 11. marts 2024 til den 27. marts 2024.

Sundhedsstyrelsen har modtaget 18 høringssvar til det faglige grundlag fra nedenstående organisationer:

- Udlændige og Integrationsministeriet
- Social-, Bolig- og Ældreministeriet
- Digitaliserings- og Ligestillingsministeriet
- Justitsministeriet
- Social- og Boligstyrelsen
- Kommunernes Landsforening
- Danske Regioner
- Fagligt Selskab for sundhedsplejersker
- Dansk Selskab for Almen Medicin
- Fagligt Selskab for Gynækologiske og Obstetriske Sygeplejersker
- Dansk Jordemoderforening
- Landsforeningen for Kvindekrisecentre
- Mødrehjælpen
- Røde Kors
- Lev Uden Vold
- Dialog mod Vold
- Forum for Mænds Sundhed
- RED Center

30. april 2024

Sagsnr. 03-0301-187

Reference FOBU

Det er positivt, at kommuner, regioner, faglige selskaber, interesseorganisationer og andre har gennemgået og prioriteret at afgive høringssvar til det faglige grundlag.

Derudover har følgende 7 organisationer med viden om området sendt bemærkninger:

- Forskningsgruppen for STOP-projektet under Gynækologisk Obstetriske Forskningsenhed, Klinisk Institut, Syddansk Universitet
- Afdeling for Gynækologi og Obstetriske, OUH
- Indvandrermedicinsk Klinik, OUH
- Videnscenter for Psykotraumatologi, Institut for Psykologi, Syddansk Universitet
- Bydelsmødre, Fonden for Socialt Ansvar
- Operate (En barndom uden vold i familien)
- VIVE

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S
Danmark
T +45 72 22 74 00
E sst@sst.dk
www.sst.dk

Dette notat opsummerer hovedlinjerne i høringsvarene og øvrige bemærkninger samt konsekvenserne for det faglige grundlag. Der er derudover foretaget mindre justeringer som følge af de indkomne bemærkninger.

Høringsvar og bemærkninger er gennemgået og håndteret i samarbejde af Sundhedsstyrelsen og Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI). SIRI har haft et særligt fokus på høringsvar og bemærkninger vedr. målgruppen af borgere med etnisk minoritetsbaggrund samt viden om håndtering og tilgange til opsporing af æresrelaterede konflikter. Høringsnotatet rummer ikke en udtømmende beskrivelse af alle bemærkninger og rettelser.

Generelle bemærkninger

Hovedparten af høringsvar og øvrige bemærkninger indeholder positive tilkendegivelser om det faglige grundlag. Mange organisationer er især positive overfor det øgede fokus på vold i nære relationer.

Flere kommenterer på, at det faglige grundlag med fordel kunne være anbefalinger eller retningslinjer, så det på den måde blev tydeligt, at opsporing af vold er en opgave, der forventes at blive løftet i sundhedsvæsnen. Andre organisationer er positive over, at der er tale om et fagligt grundlag og ikke anbefalinger, med den begrundelse, at der ikke følger ekstra midler med til opsporing af vold i sundhedsvæsnen, hvorfor det bør være en opgave, som kan, men ikke skal prioriteres i sundhedsvæsnen.

En række organisationer påpeger behovet for løbende og kontinuerlig uddannelse af sundhedsprofessionelle, der skal opspore vold i nære relationer. I 2024 og primo 2025 tilbyder Københavns Professionshøjskoler og VIA University College på vegne af Sundhedsstyrelsen et kursusforløb om opsporing af vold i nære relationer blandt gravide, kommende og nye forældre.

Systematisk opsporing af vold

En høringspart har bemærket, at eventuelle skadelige virkninger ved en systematisk opsporende indsats for vold i nære relationer bør fremhæves. Der sættes i den forbindelse spørgsmålstegn ved indførelse af systematisk opsporing for vold i nære relationer frem for opsporing ved mistanke om vold.

SST og SIRI henviser til [Skal det første ord komme fra patienten? \(sdu.dk\)](https://sdu.dk), samt litteraturgennemgangene "Opsporing af vold i nære relationer hos gravide, kommende og nye forældre", SDU, 2024 samt "Indsatser målrettet vold i nære relationer hos gravide, kommende og nye forældre, SDU", 2024. Forskning understøtter, at systematisk opsporing er mere effektiv til at opspore vold i nære relationer sammenlignet med individuel opsporing, at systematisk opsporing opleves mindre stigmatiserende af gravide, og at opsporingsraten øges, hvis der opspores for vold flere gange.

Forskning peger endvidere på, at personer udsat for vold ikke søger hjælp og støtte ift. vold, men oftest henvender sig med andre symptomer/udfordringer. Det kræver derfor indgående viden om vold i nære relationer, herunder tegn på vold, for at kunne opspore på baggrund af tegn og mistanke om vold. En viden mange sundhedsprofessionelle ikke besidder som del af deres grunduddannelse.

Dilemma i opsporing

Flere har kommenteret, at det kan være et dilemma, at de sundhedsprofessionelle kun kan spørge direkte til vold i et fortroligt og trygt rum uden tilstedeværelse af begge forældre eller andre nærtstående personer. Dilemmaet opstår, fordi svangreomsorgen og sundhedsplejen aktivt arbejder med involvering af partner i hele forløbet under både graviditet, fødsel og barsel.

Sundhedsstyrelsen støtter op om involvering af partner i hele forløbet. Sundhedsstyrelsen og SIRI har i den forbindelse drøftet dette dilemma undervejs i udarbejdelsen af det faglige grundlag. På baggrund af høringsvar og øvrige bemærkninger, har Sundhedsstyrelsen og SIRI beskrevet dilemmaet yderligere i det faglige grundlag. I kapitlet om opsporing er det beskrevet, at der ved tilstedeværelse af begge forældre kan spørges til uoverensstemmelser, forhold mv., og at den sundhedsprofessionelle kan observere for tegn på vold. Dette er fortsat meget relevant i et forebyggelsesperspektiv. Hvis den gravide kommer alene ved en af de næste konsultationer kan der spørges til vold der. Flere andre nordiske lande har indført opsporing på denne måde.

Det bemærkes endvidere i høringsvar, at der kunne ønskes yderligere fokus på far/partner udsat for vold samt yderligere fokus på opsporing af og indsatser målrettet voldsudøver. Sundhedsstyrelsen og SIRI er opmærksomme på, at den foreslåede tilgang til opsporing af vold i nære relationer oftere kan identificere vold mod den gravide/mor fremfor at identificere vold mod far/partner. Det vil i en del tilfælde, fx i svangreomsorgen, være vanskeligt at skabe et fortroligt rum for opsporing af udsættelse for vold ift. far/partner.

Det er endvidere en begrænsning i den foreslåede tilgang til opsporing af vold i nære relationer, at der primært er fokus på den udsatte, og kun sekundært er fokus på udøver. Der er ikke beskrevet en tilgang til opsporing af udøver i dette faglige grundlag, og dette vil være relevant at arbejde med fremadrettet. Disse begrænsninger er tilføjet i det faglige grundlag.

Manglende indsatser/behov for indsatser

Det bemærkes i flere høringsvar og bemærkninger, at en del af de eksisterende tilbud/indsatser til personer udsat for vold er selvejende, og at der er en bekymring for lange ventetider til disse tilbud, ligesom der også er en bekymring for, om der er tilstrækkeligt med relevante indsatser og behandlingsmuligheder at henvise til, når den sundhedsprofessionelle har opsporet vold.

Mange organisationer har desuden kommenteret, at det vil være en fordel med en liste over relevante tilbud i Danmark.

Sundhedsstyrelsen og SIRI har vurderet, at det faglige grundlag ikke skal indeholde en liste over relevante tilbud, da denne hurtigt vil være forældet. I stedet henvises til Lev uden Volds nationale hotline, som kan kontaktes på telefon 1888 eller www.levuden vold.dk ved behov for konkret sparring eller oplysning om indsatser eller krisecenterplads.

Skærpet underretningspligt

Mange har bemærket, at sundhedsprofessionelles skærpede underretningspligt bør fremgå mere tydeligt, ligesom det af flere er bemærket, at det bør fremhæves, at den skærpede underretningspligt også gælder bekymring for ufødt barn.

På baggrund af disse bemærkninger er den skærpede underretningspligt fremhævet flere steder i det faglige grundlag.

Formulering vedr. borgere med etnisk minoritetsbaggrund

Der udtrykkes hos flere organisationer bekymring for, om det er hensigtsmæssigt, at anvende betegnelsen ikke-vestlige etniske minoriteter jf. risiko for stigmatisering/diskrimination af målgruppen. Der henvises bl.a. til, at ca. 75% af verdens lande indgår i begrebet "ikke-vestlig" jf. Danmarks Statistik, hvilket vil sige at det indbefatter MENAPT-lande men eksempelvis også Japan, Sydamerika, Kina, etc... Ligeledes bemærkes i høringssvar, at anvendelse af begreber som "udlændinge" kan være stigmatiserende.

Det blev endvidere fremhævet, at der ikke er evidens for at borgere med etnisk minoritetsbaggrund, sammenlignet med borgere med etnisk dansk baggrund, i højere grad er udsat for vold. Litteraturen viser modsat rettede resultater. Æresrelaterede konflikter finder i højere grad sted blandt borgere fra MENAPT-lande. Der er foretaget justering i afsnit om prævalens af vold jf. ovenstående.

Fokus på etniske minoritetsgrupper tager i det faglige grundlag udgangspunkt i de barrierer denne målgruppe kan opleve i mødet med sundhedsprofessionelle og ikke udgangspunkt i deres voldsudsathed.

Sundhedsstyrelsen og SIRI har på baggrund af disse bekymringer skærpet teksten om målgrupper, så der skelnes mellem 1) alle gravide, kommende og nye forældre, 2) gravide, kommende og nye forældre med etnisk minoritetsbaggrund i sårbare positioner og 3) gravide, kommende og nye forældre, udsat for æresrelateret vold, dvs. vold, der udøves som del af en æresrelateret konflikt. Det er særligt indvandrere og efterkommere med oprindelse i MENAPT-lande, som kan være i risiko for denne vold.

Æresrelaterede konflikter

Der er flere, der udtrykker bekymring for, om æresområdet fylder disproportionalt meget ift. det brede voldsområde gennem dele af det faglige grundlag. Det kan fejlagtigt medvirke til at indikere, at æresrelateret vold forekommer i lige så høj grad som andre typer af vold i nære relationer blandt borgere med etnisk minoritetsbaggrund. Der stilles desuden spørgsmål til evidensen herfor. Der mangler viden på området og det kan derfor være svært at afgøre hvor meget æresområdet proportionelt fylder ift. det brede voldsområde. Dog er det vigtigt, at æresområdet ikke proportionelt overskygger vold i nære relationer i det faglige grundlag. På den baggrund er der foretaget justeringer af det faglige grundlag, så det proportionelt er mere passende ift. det generelle voldsområde.